

לשיטתו (ע"ז נח: וחולין קלז:): דלשון מקרא לחוד ולשון חכמים לחוד ומ"ט אמר הכא בירה, ולכן נ"ל דצ"ל בחירה ר"ל בית הבחירה עכ"ל. ועי' בגבורת ארי מש"כ בזה.

★★

בגמ': אמר להם - עידיכם בירה וכו'

כתב הגאון ר' אליהו פישר שליט"א: להבין דברי חכמים וחידותם שנקטו לשון זה, אי' בשפת אמת [פקודי, סוף תרנ"ז], המשכן נקרא משכן העדות "שזה המשכן נעשה ע"י עדות בני"מ כמ"ש אתם עדי כו' ואני קל" - ומאידך "המשכן עדות על ישראל שהם נאמנים בעדותן ולכן עתה בעוה"ר שהמקדש חרב אמרו עידיכם בירה". [וע"ע שפת אמת שם עמ' קי"ט ע"ב, בתחילתו].

ולפי"ז מובן הלשון "עידיכם בירה" וכו' ע"כ.

★★

בגמ': אם חומה הוא כו' נבנה עליה טירת כסף שאין רקבון שולט בו.

במרדכי (הג"מ קידושין סי' תקס) כתב דצנור המוליך מים למקוה כיון דאינו מקבל כלום אינו פוסל את המים מטעם שאובים, אולם אם המים הרקיבו אותו והרי הוא מקבל כ"ש פסול.

וכתב החתם סופר (שו"ת יו"ד סי' רא) דעל פי זה אין לעשות צנורות המוליכות המים למקוה מעץ, מחשש זו שמא ירקבו, ויהי' שם קיבול כ"ש, וכן משל אבנים לא יעשה, כי ברוב הזמן אבנים שחקו מים. אלא יעשנה משל מתכות דלא שייך בי' ריקבון.

והביא רא"י לזה ממימרא הנ"ל בסוגיין, דקדריש נבנה עליה טירת כסף שאין רקבון שולט בו, פי' דהוקשה לגמרא דהיה מן הראוי לומר אם חומה נבנה עליה טירת אבנים, שהרי חומה של אבנים הוא, דומיא דסיפא קרא דקאמר אם דלת הוא נצור עליה לוח ארץ, אלא דבאבנים שייך בהו רקבון, ולכן נקט טירת כסף שהוא של מתכות דל"ש בי' רקבון. וכתב דבעירו פרנקפורט דמיין היו הצנורות עשויים מעופרת.

★★

בגמ': דמאן דמישתעי ר"ל בהדיה בשוק יהבו ליה עיסקא בלא סהדי.

הפרי יצחק (ח"א סי' שמח) האריך לדון אם יש למצוא סמך למה שנהגו העולם להלוות זה לזה מעות בלא עדים, דלכאור' זהו נגד הגמרא בסוף איזהו נשך ונפסק בר"מ ובשו"ע (חו"מ ס"ע) דעובר בזה משום לפני עיור לא תתן מכשול.

ובפרי יצחק ח"ב (סי' מ"ט) נשאל דלמה תמה על מנהג העולם בזמנו, ולא תמה כן על המנהג הגמרא וכדמבואר כאן דמאן דמישתעי ר"ל בהדיה בשוק יהבו ליה עיסקא בלא סהדי. וכתב הפרי יצחק דזה הערה נכונה, אלא די"ל לפירוש האחרונים בדעת הטור דהמלוה לת"ח אינו עובר על לפני עיור שאינו חשוד שלא לשלם ורק גורם קללה לעצמו (ע"ש בסמ"ע סק"ב), ולטעם זה אין למחות במי שאומר דלא איכפת לו בקללה, דלפ"ז לא קשה ממה דהוי יהבי עיסקא בלא סהדי לאותו ת"ח דיכר בהדיהו, די"ל דלא חששו לקללה, ואף דלא הוי משנת חסידים, מ"מ מאן לימא לן דברצון חכמים הוי עבדי אלא שלא מיחו בידם משום דלא הוי איסורא. [ועע"ש].

דף י' ע"א

בגמ': כל הלשכות שהיו במקדש לא הו' להם מזוזה חוץ מלשכת פרהדרין וכו'.

הגר"ל מאלין זצ"ל בספרו (ח"א סימן יח) הסתפק בדין חיוב מזוזה בלשכת פרהדרין בשאר ימות השנה, האם חיובא דוקא כשגר בה או אף שאין דרים בה, ולכאורה אי אמרינן מזוזה חובת הדר, צריך דוקא שידור בה.

וכתב שם, דהנה בגמ' מבואר בטעמא דבעי מזוזה בלשכת פרהדרין, לרבנן חובת מזוזה בשאר ימות השנה הוי משום גזירת אטו שבעה, ולרבי יהודה הוי שלא יאמרו כהן גדול חבוש בבית האסורים, ומבאר הגר"ל זצ"ל, דלרבנן דחובת מזוזה הוי משום גזירה אטו שבעה הוי יסוד דינה כדין חובת מזוזה בעלמא שחיובה על ידי דירה, ורבנן ס"ל דבשבעה חייב במזוזה מהתורה וא"כ בשאר ימות השנה אם דר בה באופן ארעי שאינו חייב במזוזה מהתורה, בזה גזרו חכמים שמ"מ יתחייב במזוזה אטו שבעה, ולרבי יהודה שגזרו משום שלא יאמרו כהן גדול חבוש בבית האסורין, אין זה חובה מזוזה